

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο: ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 Ημερομηνία: Παρασκευή, 02-10-2009
 Σελίδα: 11
 Μέγεθος: 410 cm²
 Μέση κυκλοφορία: 32230
 Επικοινωνία εντύπου: (210) 9296001

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΤΥΠΩΘΗΤΩ

Τα βιβλία αυτοσυστήνονται; Ο συγγραφέας είναι ο επαρκέστερος πληρεξούσιος ανάμεσα στο έργο του και στον αναγνώστη; Οι λέξεις και τα πράγματα του συγγραφέα πώς συναντούν τις λέξεις και τα πράγματα του ήρωα ή του αφηγητή; Η στήλη «Τυπωθήτω» προκαλεί και απαντά σε τέτοιας υφής ερωτήματα. Βιβλία όλου του φάσματος, πριν φτάσουν στις προθήκες των βιβλιοπωλείων, εξομολογούνται λεπτομέρειες της γραφής τους. Πεζογράφοι, ποιητές, δοκιμιογράφοι, μεταφραστές, ανθολόγοι, σε πρώτο πρόσωπο, πριν παραδοθούν στον συστηματικό και στον απλό αναγνώστη – βιβλία πριν αρχίσουμε να τα φυλλομετράμε.

Επιμέλεια Μισέλ Φαίς

Ιαματικός λόγος

Από τον Θεόδωρο Γρηγοριάδη

Κάπου στα σημειωματάριά μου εκκρεμούσε μια υπόθεση φερμένη κατευθείαν από το αστυνομικό δελτίο των εφημερίδων. Μία φοιτήτρια βρίσκεται δολοφονημένη σε μια ελληνική πόλη. Ο δράστης δεν εντοπίστηκε ποτέ. Ένας συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων ίσως έφτιαχνε μια ιστορία με πλοκή, εφευρίσκοντας τον δολοφόνο. Όμως εμένα δεν με ενδιέφερε η αστυνομική πλευρά της υπόθεσης, για την οποία φροντίζει ή η πραγματική αστυνομία ή ο στερεοτυπικός ντετέκτιβ. Με προβληματίζε ο αντίκτυπος μιας τέτοιας απώλειας πάνω στην ίδια την οικογένεια και ειδικά στη μάνα. Πώς μια σχετικά νέα μητέρα μπορεί να αποδεχθεί έναν τέτοιο χαμό, ποιες θα ήταν οι συνέπειες στην καθημερινότητά της, πώς θα μπορούσε να ξεπεράσει το πένθος; Έτσι προέκυψε η «Δεύτερη γέννα» (εκδ. Πατάκη), όπου μια Καβαλιώτισσα μάνα, η Ρένα, κατεβαίνει στην Αθήνα, στο διαμέρισμα της κόρης της, για να γιορτάσουν μαζί τα γενέθλιά της, μήνες μετά το τραγικό γεγονός – έτσι πιστεύει ακόμη. Χώρος είναι το διαμέρισμα στον Νέο Κόσμο, ο χρόνος ένα τριήμερο, από Παρασκευή μέχρι Κυριακή, πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η δράση καλύπτει μεγάλα χρονικά διαστήματα του παρελθόντος, αφού αφορούν τις δύο παράλληλες ζωές, της μάνας και της κόρης. Η επιλογή της μάνας ως πρωτοπρόσωπης αφηγήτριας ήταν η πιο κρίσιμη πλευρά του επιχειρήματος. «Ηταν μάνα Ρένα δεν είμαι εγώ» – εγώ δεν υπήρξα καν πατέρας – ούτε επικροτώ αυτό που είπε ο Τζων Φόουλς¹, ότι «κάμποσοι άντρες καλλιτέχνες έχουν όντως ένα βαθύ θηλυ-

κό στοιχείο». Προσπάθησα μέσα από εικόνες και αληθινά στιγμιότυπα γυναικών που γνώρισα ή παρατηρούσα να φτιάξω αυτόν τον χαρακτήρα. Ετυχε για πολλά χρόνια, καθηγητής στα λύκεια, να συναντήσω παρόμοιες συμπεριφορές, αλλά επιστράτευσα και τη φαντασία μου. Γράφοντας με μορφή εξομολογητικού μονολόγου συνειδητοποίησα και τα όρια του κειμένου. Δεν μπορούσε να είναι εκτενής, αφού πρόκειται για έναν αποσπασματικό λόγο που προσπαθεί να ανασυγκροτηθεί ως αφήγηση, μέσα από τον διαταραγμένο ψυχισμό της ηρωίδας. Επρεπε να κρατηθεί ένας ρυθμός και μια πειστική κλιμάκωση, γι' αυτό και έφτασε περίπου στις εκατό σελίδες. Ούτε μια λέξη παραπάνω δεν μπόρεσα να παρεμβάλω όταν, ύστερα από μήνες, ξαναγύρισα για να του δώσω την οριστική μορφή, σε αντίθεση με τα μυθιστορηματά μου στα οποία μετατοπίζω, αφαιρώ ή επεκτείνω ολόκληρα κεφάλαια. Αντιλαμβανόμουν ότι επρόκειτο για ένα πυκνό κείμενο, μια εξομολόγηση της ηρωίδας που είτε είναι πιστευτή είτε όχι ο αναγνώστης θα παρακολουθήσει την ιστορία της μέχρι το σημείο εκείνο που θα τον πιάει αυτή. Και αυτό δεν είναι παρά η «Δεύτερη γέννα» της κόρης της, αναπαράσταση και δρώμενο μαζί. Η θεατρική απόδοση αυτής της σκηνής, που ήδη έχει γίνει με τη Φιλαρέτη Κομνηνού, συγκίνησε σε μεγάλο βαθμό το κοινό της Καβάλας που την παρακολούθησε για πρώτη φορά φέτος το καλοκαίρι. Είναι ρίσκο σ' αυτά τα σημειώματα ή στις παρουσιάσεις να προκαταβάλλεις τον αναγνώστη μιλώντας από πριν για τον χαμό της κόρης. Όμως έτσι τον βάζεις να συμμετέχει στο προδιαγεγραμμένο δράμα και να οδηγείται στη λύτρωση μαζί με την ηρωίδα. Από αυτήν την άποψη η «Δεύτερη γέννα» λειτουργεί ως ιαματικός λόγος. Κάπως έτσι ξεπέρασα κι εγώ το βάρος της νεκρής φοιτήτριας, μολοντί ο αληθινός δολοφόνος κυκλοφορεί ζωντανός ανάμεσά μας.

1. Σκαυληκώτρικες, εκδ. Εστία